

VAASAN YLIOPISTON
YLIOPPILASKUNTA

Häirintään ja kiusaamiseen puuttumisen toimintamalli

Vaasan yliopiston ylioppilaskunnassa

Sisällysluettelo

Johdanto	2
Käsitteet	3
Yleiset periaatteet	4
Ohjeet häirintään ja kiusaamiseen puuttumiseksi VYY:ssa ja sen piirissä	6
Malli keskustelusta häirintä- tai kiusaamistilanteissa	9

Johdanto

Opetus- ja Kulttuuriministeriö on 2021 Toimenpideohjelmassa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa, määrittänyt että jokaisella korkeakoululla on selkeä toimintamalli ja ohjeisto häirinnän ja epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisemiseksi. Tämä häirintään ja kiusaamiseen puuttumisen toimintamalli on tarkoitettu tueksi ylioppilaskunnan tiedoksi tulevien tai ylioppilaskunnan sisällä tapahtuvien häirintä- ja kiusaamistilanteiden käsittelyyn. Ylioppilaskunnan sisäisellä toiminnalla tarkoitetaan VYY:n toimistoa, edustajistoa, sekä muuta toimintaa VYY:n piirissä. Malli käsittää vain häirintään ja kiusaamiseen puuttumiseen liittyvän ohjeistuksen. Tätä toimintamallia päivitetään, annetun palautteen, kehitysideoiden ja muiden ehdotusten pohjalta aina tarpeen mukaan.

Vaasan yliopiston häirinnän ja kiusaamisen ehkäisyn ohjeet .

<https://www.uwasa.fi/fi/opiskelijat/hairinta-ja-epaasiallinen-kohtelu>

Käsitteet

Häirintä on ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta tai arvoa ja luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri. Henkilöiden väliset suhteet ja aiemmat kokemukset vaikuttavat siihen, mikä koetaan häirinnäksi. *Olennaista on, että häirinnän kohde itse kokee käytöksen epämiellyttäväksi.*

Seksuaalinen häirintä on sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä voi olla esim. epäsovivia eleitä tai ehdotuksia. Kaksimieliset ja ronskit vitsit voivat joidenkin mielestä olla hauskoja, mutta toiset voivat kokea ne epämiellyttävinä ja häiritsevinä. Seksuaalinen häirintä on tasa-arvolain mukaan syrjintää. **Seksuaalinen ahdistelu** on rikos, ja tarkoittaa henkilön seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rikkomista.

Syrjintä tarkoittaa sitä, kun henkilöä kohdellaan huonommin kuin toisia tai hän joutuu huonompaan asemaan jonkin henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella ilman hyväksyttävää syytä.

Kiusaaminen on toistuvaa ja systemaattista epäasiallista käytöstä kiusattua kohtaan. Kiusaaminen on henkisen väkivallan muoto, johon voi liittyä verbaalista, henkistä tai fyysistä aggressiota, joita usein tahallisesti kohdistetaan tiettyyn henkilöön vahinkoa tai mielipahaa tuottaakseen. Kiusaamisesta voi aiheutua vakavia psyykkisiä ongelmia, joten siihen on puututtava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Yleiset periaatteet

VYY:n häirintäyhdyshenkilö tukee ja neuvoo häirintää kohdanneita opiskelijoita.

Häirintäyhdyshenkilöllä on vaitiolovelvollisuus, ja käydyt keskustelut ovat ehdottoman luottamuksellisia, eikä niistä pidetä muistiinpanoja, ellei erikseen muuta sovita. Hän ei puhu asiasta kenenkään kanssa ilman häirintää tai kiusaamista koskeneen lupaa. Häirintäyhdyshenkilön tehtävänä ei ole rangaista häirinnästä syytettyä, vaan auttaa tilanteen selvittämisessä. Hän ei ole psykologi eikä juristi, joten hän ei pysty tarjoamaan tarvittavaa ammattiapua tällaisissa asioissa, mutta hän voi ohjata oikean tahon luokse.

Vaasan yliopiston ylioppilaskunnassa häirintä- ja/tai kiusaamisilmoituksia otetaan

vastaan pääosin häirintäyhdyshenkilölle osoitteessa hairinta@vyy.fi sekä suorilla yhteydenotoilla ylioppilaskunnan häirintäyhdyshenkilölle. Ilmoituksia voi antaa myös erillisellä lomakkeella. Jos häirintäilmoituksia tulee muiden toimiston

henkilöiden tietoon, nämä välitetään häirintäyhdyshenkilölle. Häirintäyhdyshenkilö ei kuitenkaan voi tehdä asialle juurikaan mitään, ellei häirintää tai kiusaamista kokenut ole ollut häneen itse suoraan yhteydessä. Siksi jokaisen tulee ohjeistaa opiskelijoita ottamaan itse yhteyttä häirintäyhdyshenkilöön joko sähköpostitse tai kiireellisissä asioissa puhelimitse. Mikäli häirintäilmoituksia ilmenee järjestöissä tai tutoreiden joukossa toimiville hyviksille, voivat he itse arvioida onko asia tarpeen ohjata häirintäyhdyshenkilölle saakka.

Ylioppilaskunnan häirintäyhdyshenkilö ottaa aina kontaktin häirintää tai kiusaamista kokeneeseen henkilöön ja pyrkii sopimaan tapaamisen tämän kanssa. Tarvittaessa

häirintäyhdyshenkilö ohjeistaa häirintä- tai kiusaamistilanteiden osapuolia ottamaan yhteyttä myös esim. opintopsykologin, YTHS:n tai yliopistopastorin palveluihin tai poliisiin, mikäli tilanne vaikuttaa sellaiselta, että asiassa on tapahtunut rikos.

Jos tapaus kuuluu yliopiston tai ylioppilaskunnan häirintä- ja kiusaamistilanteiden toimintamallin ulkopuolelle, VYYn häirintäyhdyshenkilö voi tarvittaessa ottaa vastuuta tilanteen selvittämisestä, mutta ei tee mahdollisia toimenpiteitä ilman asianosaisten lupaa (esimerkiksi rikosilmoituksen kirjaamista). Hän keskustelee mahdollisuuksien mukaan tilanteiden eri osapuolien kanssa ja kutsuu lopuksi koolle yhteisen keskustelun osapuolten näin halutessa.

Häirintäyhdyshenkilö vastaa tulleisiin yhteydenottoihin mahdollisimman nopeasti, mieluiten saman päivän aikana. Yhteydenotto on jo luultavasti pitkään harkittu teko ja iso kynnyks, minkä vuoksi viestiin vastaaminen mahdollisimman pian on erittäin tärkeää.

Häirintä- ja kiusaamisasioista on vastuussa kaksi VYY:n työntekijää, jotka koordinoivat häirintäyhdyshenkilötoimintaa ja ovat hyvistutoreiden ja järjestöjen hyvisten tukena heidän työssään.

Ohjeet häirintään ja kiusaamiseen puuttumiseksi VYY:ssa ja sen piirissä

Noudatamme mm. Työterveyslaitoksen kehittämää toimintamalleja, joita on osittain lainattu tässä luvussa.

Jos sinua häiritään tai kiusataan

1. Ota kokemasi häirintä tai kiusaaminen puheeksi mahdollisimman pian epäasiallisesti käyttäytyvän kanssa. Kerro, minkälaisen käyttäytymisen olet kokenut epäasiallisena ja miltä sinusta tuntuu. Keskustelkaa asiasta. Joskus voi olla kyse väärinkäsityksestä. Pyydä häntä lopettamaan. Puhu käyttäytymisestä, älä hänen ominaisuuksistaan. Muista kuitenkin asettaa oma henkilökohtainen turvallisuutesi etusijalle. Jos tilanne vaikuttaa sellaiselta, ettet uskalla ottaa asiaa puheeksi yksin, ota kaveri mukaan. Jos sinulla ei ole sellaista tukihenkilöä, jonka voisit pyytää mukaan tilanteeseen, voit pyytää häirintäyhdyshenkilöä olemaan tukena asiassa. Jos tilanne vaikuttaa joka tapauksessa vaaralliselta, vie asia tietoon VYYn häirintäyhdyshenkilölle.
2. Mikäli epäasiallinen käyttäytyminen ei lopu, kerro siitä VYY:n häirintäyhdyshenkilöille tai hyviksille tilanteesta ja tapahtumapaikasta riippuen. Myös puheenjohtaja tai pääsihteeri ja kuka tahansa muukin voi käyttäytyä epäasiallisesti. Tällöin voit olla yhteydessä VYYn häirintäyhdyshenkilöön tilanteen selvittämiseksi. Mikäli tilanne on syystä tai toisesta ajautunut sellaiseksi, että epäasiallisesti käyttäytyvä henkilö on VYYn häirintäyhdyshenkilö, ota yhteyttä VYYn pääsihteeriin. Jos epäasiallisesti käyttäytyvä henkilö on hyvistutori tai järjestön hyvis, ota yhteyttä tutorkoordinaattoriin, ainejärjestön puheenjohtajaan tai VYYn häirintäyhdyshenkilöön.

Jos sinusta tuntuu vaikealta ottaa asia puheeksi häiritsevästi käyttäytyvän henkilön kanssa, vie asia suoraan häirintäyhdyshenkilölle. Kerro hänelle konkreettisista tilanteista, joissa olet kokenut tulleeesi kiusatuksi tai häirityksi.

3. Pidä päiväkirjaa tapahtumista. Kirjaaminen auttaa itseäsi hahmottamaan tilanteen jatkuvuuden ja on hyödyksi ja muistin tukena, kun kerrot kokemuksistasi. Älä vastaa kiusaamiseen tai häirintään "samalla mitalla", vaan pyri olemaan asiallinen kaikessa ja kaikkia kohtaan. Muista oma turvallisuutesi ja henkinen jaksamisesi tässä tilanteessa.

Jos havaitset häirintää tai kiusaamista

1. Mene epäasiallisesti tai häiritsevästi käyttäytyvän henkilön luokse ja kerro hänelle, että mielestäsi hänen käyttäytymisensä on kiusaamista ja pyydä häntä lopettamaan. Voit tehdä tämän myös yhdessä jonkun toisen kanssa, joka myös on havainnut kiusaavan käyttäytymisen. Muista kuitenkin turvallisuus ja terveys, jos tilanne vaikuttaa uhkaavalta, pyri vain saamaan häiritty tai kiusattu pois tilanteesta.
2. Mene kiusaamisen tai häirinnän kohteeksi joutuneen luo ja kysy häneltä, miten voit auttaa häntä.
3. Ilmoita havaitsemastasi epäasiallisesta tai kiusaavasta kohtelusta häirintäyhdyshenkilölle tai hyviksille. Häirintäyhdyshenkilöllä on velvollisuus puuttua asiaan ja hyviksillä on ohjeistus, miten toimia näissä tilanteissa.

Jos toimit puheenjohtajana tai pääsihteerinä ja havaitset hallituksen/toimiston sisäistä kiusaamista tai häirintää

1. Saatuasi tiedon koetusta tai havaitusta epäasiallisesta käyttäytymisestä, häirinnästä tai kiusaamisesta, ota asia vakavasti ja ryhdy selvittämään tilannetta viivyttelemättä. Tilanne voi olla sellainen, että osapuolten on mahdotonta selvittää tilanne keskenään, joten tarjoa apuasi. Selvittelyyn tulee lähteä avoimin mielin ja ilman ennakkoasenteita. Kohtele osapuolia tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Voit pyytää apua tilanteen selvittelyyn VYYn häirintäyhdyshenkilöltä.
2. Mikäli viesti tulee toisen osapuolen kautta, pyydä kiusatuksi nimetty luoksesi, kerro hänelle kuulemastasi ja kysy, miten hän itse kokee tilanteen.
3. Kuuntele ensin kiusaamista tai häirintää kokenutta ja siitä syytettyä erikseen ja koita järjestää sen jälkeen yhteinen keskustelu, jossa pyritte löytämään ratkaisuja siihen, miten jatkossa toimitaan. Molempien osapuolten riittävä kuulluksi tuleminen on tärkeää. Toimi tilanteessa kuitenkin erityisesti kiusatun/häirintää kokeneen henkilön ehdoilla, mutta puolueettomasti. Jos hän ei halua keskustella tilanteesta, kerro, ettei tilanteeseen voida välttämättä löytää ratkaisua ilman yhteistä keskustelua. Sovi asianosaisten kanssa työhön ja käyttäytymiseen liittyvistä muutoksista, jotka lopettavan epäasiallisen käyttäytymisen. Jos kyseessä on epäily rikoksesta, kehoita uhria ottamaan yhteyttä poliisiin ja muistuta häirintäyhdyshenkilön olemassaolosta. Voit myös itse laittaa viestiä häirintäyhdyshenkilölle asiasta. Muista kuitenkin, ettei häirintäyhdyshenkilö ryhdy toimenpiteisiin, ellei sitä erikseen pyydetä.

Malli keskustelusta häirintä- tai kiusaamistilanteissa

- Keskustele aina ensin häirityn tai kiusatun kanssa ja sitten häirinnästä tai kiusaamisesta syytetyn kanssa. Muista olla puolueeton asian käsittelyssä. Korosta, häirinnästä epäillyn henkilön kanssa keskustellessasi, ettet syytä häntä tässä kohtaa mistään, mutta haluat kuulla hänen näkemyksensä tästä tilanteesta.
- Kerro, miksi keskustelutilaisuus on järjestetty, keitä tilaisuuteen osallistuu ja minkä vuoksi.
- Selvitä, mitä on tapahtunut, ja miten kyseinen osapuoli näkee tapahtuneen. Muista aina keskustelun alussa antaa ihmiselle tilaisuus kertoa rauhassa tapahtuneesta heidän omasta näkökulmastaan. Voit kysyä tarkentavia kysymyksiä, kun henkilö on ensin kertonut oman tarinansa. Ole empaattinen ja kuunteleva. Älä väheksy toisen kokemusta.
- Kerro toisen osapuolen näkemys tapahtuneesta, mikäli olet saanut siihen kyseiseltä henkilöltä luvan. Tarkkaile henkilön reaktioita, mutta varo liiallisia tulkintoja.
- Selvitä, miten kyseinen osapuoli haluaa, että asiaa käsitellään jatkossa. Saako hänen kertomuksensa jakaa kirjallisesti tai suullisesti toiselle osapuolelle? Suostuuko hän vapaaehtoisesti yhteiseen keskustelutilaisuuteen, jossa tapahtuneeseen pyritään yhdessä löytämään ratkaisuja?
- Mikäli tapaukseen liittyy yliopiston henkilökunta Kerro yliopiston/työnantajan lakisääteisestä velvollisuudesta toimia häirinnän tai kiusaamisen lopettamiseksi ja tarkasta yliopiston sivuilta yliopiston häiriötilanteisiin puuttumisen malli.

- Kerro tilanteessa toteutettavista toimenpiteistä tai mahdollisista vaihtoehdoista. Varmista, että kyseinen henkilö tietää kenen puoleen voi kääntyä, mikäli asia painaa edelleen mieltä. Näitä tahoja ovat esimerkiksi opintopsykologi, VYY:n häirintäyhdyshenkilö, auttavat puhelimet tai poliisi.
- Sovi tilanteen seuraamisesta henkilö(ide)n kanssa (esim. seurantapalaveri).